

Asia: VN/12528/2019

Lausuntopyyntö osallisuustyöryhmän vammaispalvelulainsäädännön uudistusta koskevista ehdotuksista

Lausunnonantajan tausta

1 Lausunnonantaja on

Järjestö

Mikä

-

Työryhmän ehdotukset kokonaisuutena

2. Voidaanko työryhmän ehdotuksilla vahvistaa vammaisten henkilöiden osallisuutta heitä koskevien palveluiden asiakasprosesseissa? (Raportin luku 2, s. 14-47)

Kyllä pääosin

Vapamuotoiset perustelut

Työryhmän ehdotukset lisäisivät vammaisten henkilöiden osallisuutta asiakasprosesseissa (ehdotuksen 3§). Työryhmä on kiinnittänyt erityistä huomiota puhetta tukevia ja vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä käyttäviin tai niiden käytön tarpeessa oleviin vammaisiin ihmisiin, heidän osallisuutensa varmistamiseen asiakasprosesseissa. Kannatamme työryhmän esityksiä siitä, että vammaisella henkilöllä on oltava oikeus käyttää hänelle soveltuvaa kommunikaatiokeinoa ja että häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa sekä oman mielipiteen muodostumisessa ja ilmaisemisessa. Suomen lainsäädännöstä ei tällä hetkellä löydy tuetun päätöksenteon turvaavia säännöksiä. Siksi on tärkeää, että vammaislainsäädäntöön sisällytetään työryhmän ehdotuksen mukaisesti mahdollisimman joustava Valmennus ja tuki -pykälä, joka turvaisi mahdollisuuden tuettuun päätöksentekoon sitä tarvitseville vammaisille ihmisille.

3. Voidaanko työryhmän ehdotuksilla vahvistaa vammaisten henkilöiden oikeutta yksilöllisiin tarpeisiin perustuviin palveluihin? (s. 14-47)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Ehdotuksen 1 §:ssa määritellään lain tarkoitus. Tarkoitussäännöksen tehtävänä on ohjata ehdotetun lain toimeenpanoa sekä palveluja koskevien säännösten tulkintaa ja soveltamista myös yksittäisten päätösten tasolla. Ehdotuksen 1 § 4 kohdan mukaan lain tarkoituksena olisi turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen ja edun mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut. Työryhmän esityksessä korostuu vammaispalveluiden yksilöllisten tarpeiden ja edun mukaisuus näin ollen johdonmukaisesti alkaen lain tarkoituspäykälästä. Pykälän perusteluissa painotetaan, että lain tarkoitus tulee aina ottaa huomioon palveluiden suunnittelu- ja päätöksentekoprosessissa ja että lain tarkoitus ohjaa myös palvelujen toteuttamistavan valinnassa.

1 § 1 momentin 3 kohta

- 4. Kannatatteko ehdotettua muotoilua, jonka mukaan lain tarkoituksena olisi tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista? Rauenneessa hallituksen esityksessä käytettiin termiä itsenäinen suoriutuminen itsenäisen elämän sijaan. (s. 14)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Ehdotus on kannatettava. Tuen saaminen itsenäiseen elämään on ihmisarvoisen elämän edellytys. Itsenäinen suoriutuminen on vain osa sitä. Ehdotus on siten johdonmukainen ja noudattaa perusoikeus- ja ihmisoikeussääntelyssä tapahtunutta kehitystä, mm. YK:n vammaissopimuksen Suomen lainsäädännön kehittämiseksi asettamia velvoitteita. Ehdotetun lain keskeinen lähtökohta on, että vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus ja osallisuus toteutuvat olennaisena osana ihmisarvoista elämää. Myös vammaisella henkilöllä on oltava mahdollisuus päättää itse omista asioistaan ja osallistua yhdenvertaisesti muiden kanssa yhteiskunnan toimintaan.

1 § 1 momentin 4 kohta

- 5. Kannatatteko vammaisen henkilön edun lisäämistä palvelujen turvaamista koskevaan kohtaan? (s. 14)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Asiakkaan etu ja lapsen etu on tarkemmin määritelty Sosiaalihuoltolain 4 § ja 5 §:ssä. Vaikka SHL 4§:n mukaan erityistä tukea tarvitsevan asiakkaan edun toteutumiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, kannatamme työryhmän esitystä siitä, että vammaisen henkilön etu lisätään lain tarkoituspäykälään palvelujen turvaamista koskevaan kohtaan.

1 §:n perustelut

6. Kannatatteko 1 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 19-27)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Kyllä kannatamme. Muutosehdotuksissa korostuu läpileikkaavasti se, että työryhmä on ehdotuksissaan pyrkinyt siihen, että ne mahdollisimman hyvin täyttäisivät Suomen Perustuslain yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden vaatimuksen samoin kuin ihmisoikeussopimusten, joista keskeisimpänä YK:n vammaisoikeussopimuksen edellytykset. YK:n vammaissopimus asettaa sopimusvaltioille vaatimuksia erityisesti vammaisten henkilöiden osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden toteutumisen varmistamiseksi. Siksi on perusteltua, että tämä näkyy vahvasti myös työryhmän vammaislainsäädäntöesityksen perusteluihin tekemissä muutosehdotuksissa.

3 §:n 3 momentti

7. Kannatatteko lisäsehdotusta, jonka mukaan vammaisella henkilöllä olisi oikeus käyttää hänelle soveltuvaa kommunikointikeinoa hänen osallisuutensa ja osallistumisensa tukemiseksi? (s. 15)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutuminen edellyttää sitä, että ihminen pystyy ilmaisemaan itseään ja tulee kuulluksi. Henkilöillä, jotka käyttävät kommunikoimiseen puhetta tukevia ja täydentäviä menetelmiä tai muita kommunikointikeinoja, tulee aina olla oikeus ja myös mahdollisuus niitä käyttää em. oikeuksien toteutumisen varmistamiseksi.

8. Kannatatteko lisäsehdotusta, jonka mukaan vammaista henkilöä olisi tarvittaessa tuettava tiedon saannissa sekä oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa? (s. 15)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Kannatamme lisäsehdotusta. YK:n vammaissopimus lähtee siitä, että kaikilla ihmisillä on yhdenvertaisesti oikeus tehdä valintoja ja päättää itseään koskevista asioista. Mikäli hän ei kykene tähän itsenäisesti, on hänen saatava kommunikaatioon, mielipiteen muodostamiseen ja päätöksentekoon tarvitsemansa tuki. Suomessa ei tällä hetkellä ole lakiin perustuvaa päätöksenteon järjestelmää eikä lainsäädäntöä, joka sisältäisi tuettua päätöksentekoa koskevia säännöksiä. Kannatamme myös työryhmän ehdotuksen mukaisesti, että päätöksen teon tuki sisällytetään osaksi Valmennus ja tuki -pykälää, vaikka ko. luku (2. luku) koskevat ehdotukset eivät kuuluneet työryhmän toimeksiantoon.

3 §:n perustelut

9. Kannatatteko 3 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.27-32)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Kannatamme perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia. Niissä korostetaan YK:n vammaissopimuksen kannalta oleellisia asioita, kuten esim.: vammaisen ihmisen osallisuuden tosiasiallista varmistamista asiakasprosessin kaikissa vaiheissa (tarvittaessa tuetusti), vammaisen henkilön kanssa yhteistyössä laadittavaan asiakassuunnitelmaan sisällytettävää edellytystä palvelujen toteutumista seurannasta, vammaisen henkilön edun huomioon ottamista ja näiden edellytysten sitovuutta niin palveluiden järjestäjä- kuin tuottajataholle. Pidämme myös tärkeinä muutosehdotuksia, joita työryhmä on tehnyt 3 §:n vammaisen lapsen ja nuoren osallistumisoikeuden turvaamista säätelevään 4 kohtaan.

4 § Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma

- 10. Työryhmä ei ehdottanut palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelmaa koskevaan pykälään muutosta. Oletteko samaa mieltä siitä, että muutosta ei tarvita (s. 15)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

4 §:n perustelut

- 11. Kannatatteko 4 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 32-35).**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Kannatamme työryhmän muutosesityksiä. Työryhmä on niissä korostanut mielestämme hyvin sitä, että palvelutarpeen arvioinnissa diagnoosi tai toimintarajoitteet eivät yksin kuvaa henkilön toimintakykyä tai palvelutarvetta, vaan niihin vaikuttavat myös henkilön ja hänen perheensä elämäntilanne, elinolosuhteet, toimintaympäristö, terveydentila sekä kieli- ja kulttuuritausta. Pidämme myös tärkeänä muutosehdotuksia, joissa korostetaan sitä, että palvelutarpeen arvioinnissa on käytettävä riittävää asiantuntemusta ja osaamista erityisesti vammaisuuteen liittyvissä kysymyksissä samoin kuin moniammatillista osaamista. On myös ensiarvoisen tärkeää varmistaa lain tasolla se, että palvelutarpeen arvioinnista vastaavan sosiaalihuollon ammattihenkilö voi tarvittaessa hankkia tuekseen muilta viranomaisilta tai toimijoilta erityispalvelujen arvioinnissa tarvittavaa erityisosaamista ja moniammatillista tukea. Tämä korostuu erityistä osaamista vaativien asiakasryhmien, kuten autismikirjon asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa. Autismikirjossa on kysymys synnynnäisestä neurobiologisesta kehityshäiriöstä, joka vaikuttaa hyvin yksilöllisesti ihmisen toimintakykyyn. Autismikirjon lasten perheiden ja aikuisten autismikirjon henkilöiden palvelutarpeet jäävät helposti tunnistamatta, jos sosiaalihuollon ammattihenkilöllä ei ole omaa tai muualta hankittua autismiosaamista. Silloin jää myös palvelutarpeen arviointi puutteelliseksi tai kokonaan tekemättä. Myös autismikirjon ihmisille tulee perustuslain yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden vaatimusten mukaisesti olla oikeus saada palvelutarpeensa arvioiduksi asiantuntevasti.

Autismiliiton neuvontapalveluun tulee paljon yhteydenottoja vammaispalveluihin pääsyn vaikeudesta. Yhteydenottajille saattaa yhteydenoton aikana selvitä, että he ovat oikeutettuja palvelutarpeen arviointiin, jota heille ei edes ole ehdotettu saattika tehty. Siksi pidämme perusteltuna raportin SHL 36 §:n toisen momentin perusteluihin tehtyä lisäystä (kohta 3.) jonka mukaan palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemän päivän sisällä myös silloin, kun henkilö hakee vammaispalvelulain (/) perusteella palveluja.

5 § 1 momentti

- 12. Kannatatteko ehdotusta siitä, että vammaisen henkilön palveluja koskevat päätökset olisi tehtävä toistaiseksi voimassa oleviksi tietyin edellytyksin? (s. 16)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Työryhmä viittaa ehdotuksen perusteluissa perustellusti sosiaalihuoltolain 38 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan henkilöille, joiden tuen tarve on pysyvä tai pitkäaikainen, tuki on pyrittävä järjestämään niin, että turvataan palvelujen jatkuvuus. Tämän turvaaminen vammaispalveluissa edellyttää pitkäaikaisia päätöksiä. Kannatamme työryhmän 5 pykälän 1 momenttiin ehdottamaa säännöstä, jonka mukaan toistaiseksi voimassa oleva päätös olisi aina lähtökohta vammaispalveluja koskeville päätöksille, kun henkilön tuen tarve on pitkäaikainen ja pysyvä, usein elämänmittainen. Tämän tulisi koskea myös Valmennus ja tuki -pykälää (luku 2.), jota työryhmän toimeksianto ei koskenut. Päätösten pysyvyys vähentää huolta tulevasta ja vahvistaa vammaisen ihmisen luottamusta palvelujärjestelmään. Palvelujen pysyvyydellä on myös vammaisen ihmisen hyvinvointia vahvistava ja elämänlaatua kohentava vaikutus.

Pykälän 1 momentissa todetaan, että palveluja koskevasta päätöksenteosta ja päätösten toimeenpanosta säädetään SHL 45 ja 46 §:ssä. Vammaislainsäädännön uudistuksen toteutuessa kehitysvammalaki kumoutuu. Samalla lakkaa myös mahdollisuudet kehitysvammaisten palvelujen kokonaisuuden käsittäviin erityishuolto-ohjelmiin. EHO:t ovat käytännössä olleet kokoomapäätöksiä, joihin on kirjattu kaikki vammaisen henkilöt tarvitsemat sosiaalipalvelut. EHO-päätökset koskevat yli 20 000 kehitysvammaista ihmistä. Vammaislainsäädännön uudistuksen myötä kokoomapäätöksiä olisi mahdollista tehdä SHL 46 §:n mukaisina Hoidon ja huolenpidon turvaavina päätöksinä. Ko. pykälän mukaan ”Omatyöntekijän kanssa asiakastyötä tekevän kunnallisen viranhaltijan, jolla on sosiaalityöntekijän kelpoisuus, on tehtävä päätös niistä sosiaalipalveluista, joilla yhdessä turvataan 12 ja 13 §:n mukaisesti erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai erityistä tukea tarvitsevan muun asiakkaan välttämätön huolenpito ja toimeentulo sekä terveys ja kehitys, jos menettely on asiakkaan edun mukainen.”. Tiedossamme ei tällä hetkellä ole yhtään tapausta, jossa kyseistä pykälää olisi käytetty päätöksenteon pohjana. Tämän pykälän käytön mahdollisuus on nostettava aikanaan esiin vammaislainsäädännön soveltamista koskevissa koulutuksissa, jotta palvelujen kokonaisuus voidaan turvata kehitysvammaisille ihmisille myös jatkossa.

- 13. Ovatko määräaikaisen päätöksen edellytykset, joiksi ehdotetaan henkilön omaa etua, yksilöllistä tilannetta tai palvelun luonnetta, määritelty tarkoituksenmukaisesti? (s. 16)**

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

Muilta osin kannatamme määräaikaisen päätöksen edellytyksiä, mutta kun lain perusteluissa (s. 33) todetaan, että ”Yleensäkin tavoitteellinen valmennus olisi määräaikaista”, on tämä ymmärrettävä siten, että asiakkaan yksilöllisistä tarpeista (vrt. esim. autismikirjon ihmisten yksilölliset toiminnanohjauksen ja niiden harjaantumisen vaikeudet) johtuen määräaikaisuus voi tarkoittaa yksilöllisen tarpeen mukaan tarvittaessa useampaa vuotta. Tämä olisi syytä mainita luvussa 2. määriteltäessä Valmennus ja tuki -pykälän perusteluja.

5 § 2 momentti

- 14. Kannatatteko ehdotusta siitä, että asiakkaan esittämästä avun ja tuen tarpeesta tai palvelun toteuttamistavasta voitaisiin poiketa vain perustellusta syystä, joka olisi kirjattava päätökseen? (s.16)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

5 § 3 ja 4 momentit

- 15. Kannatatteko vammaisen henkilön perheen ja läheisten tukemista koskevia ehdotuksia? (s. 16)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Pidämme erittäin tärkeänä sitä, että vammaisen ihmisen perhe ja läheiset saavat välttämättömät vammaisen henkilön omaa palvelukokonaisuutta tukevat ja täydentävät palvelut. Heidän roolinsa on keskeinen vammaisen ihmisen itsenäisen elämän ja suoriutumisen mahdollistajana. Erityisesti autismikirjon vammaisten lasten vanhempien jaksaminen on usein koetuksella, kun he joutuvat ottamaan vastuun monia palveluita tarvitsevien lastensa tuen ja palveluiden koordinoinnista – usein oman jaksamisensa ja terveytensä kustannuksella. Vammaisten ihmisten perheiden ja heidän läheistensä tukeminen jää tällä vammaispalveluissa liian vähäiselle huomiolle.

- 16. Kannatatteko 5 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.35-44)**

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

Esityksen 5§:ssä säädetään palveluita koskevasta päätöksenteosta ja palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa huomioon otettavista seikoista. Pykälän perusteluissa muistutetaan siitä, että sosiaalihuoltoa koskeva päätös tulisi aina saada kirjallisena sisältäen ohjeistuksen muutoksenhausta. Tämä on tarpeellista, sillä läheskään aina tämä ei toteudu. Edelleen perusteluissa korostetaan sitä,

että välttämättömistä vammaispalveluista tehtävän päätöksen tulisi lähtökohtaisesti olla toistaiseksi voimassa oleva. Tämä on erittäin kannatettava ehdotus. Kannatamme myös pykälän toiseen momenttiin tehtyjä muutoksia, joissa korostetaan asiakkaan osallisuuden merkitystä palvelutarpeen arvioinnissa ja yksilöllistä palvelutarpeen selvittämistä palvelun järjestäjän toimesta. Palvelutarpeen arviointi- ja palvelusuunnitteluprosessin lopputulos kirjataan asiakassuunnitelmaan ja siitä voidaan poiketa vain perustelluista syistä.

Pidämme erittäin kannatettavana työryhmän asiakassuunnitelman keskeisyyttä korostavaa lisäehdotusta, jossa SHL asiakassuunnitelmaa koskevaa 39 pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että asiakassuunnitelma sisältäisi asiakkaan ja tarvittaessa asiakkaan läheisen ehdotuksen palveluiden toteuttamistavasta, jolla voidaan parhaiten vastata asiakkaan tarpeisiin. Ongelmallista kuitenkin on, että vaikka työryhmän pykälän perusteluihin tekemissä lisäyksessä korostetaan hankintalain 108 §:ään kirjattua veloitetta sisältölainsäädännön ja asiakkaiden tarpeiden huomioon ottamisesta, ei asiakkailla tosiasiaassa ole osallisuutta eikä oikeussuojakeinoja julkisina hankintoina tehtävissä hankintaprosesseissa. Oikeuskäytäntö on osoittanut, että palvelujen kilpailutuksissa vammaisten asiakkaiden palvelujen laadun heikkenemistä koskevat valitukset tulevat Markkinaoikeudessa yksi toisensa jälkeen hyläytyiksi sillä perusteella, että hankintalain (145§ ja 146 §) mukaan hankintaprosesseissa asianosaisia ovat vain palvelun järjestäjä ja palvelun tuottaja. Näin siitä huolimatta, että hankintapäätöksillä saattaa olla merkittävä vaikutus siihen saako asiakas jatkossa asiakassuunnitelmaan kirjattua palvelua tai täyttääkö palvelu sille asetetut vaatimukset esim. henkilökunnan osaamisen, asumispalvelun laadun, kommunikaation saatavilla olevan tuen jne. osalta. Käsityksemme on, että tämä menettely rikkoo hallinnon lainalaisuuden sekä hyvän hallinnon periaatteita, jotka Suomen perustuslaissa on määrätty kansalaisten suojaksi. Tämän suojan kuuluisi koskea myös vammaisia kansalaisia. Osallisuustyöryhmän toimeksiannon puitteissa ei tätä ongelmaa valitettavasti ollut mahdollista käsitellä perusteellisemmin. Asiaan on kiinnitettävä huomiota ja siihen on pyrittävä löytämään ratkaisuja vammaislainsäädännön jatkovalmistelussa.

36 § Palvelutarpeen arviointi

17. Kannatatteko palvelutarpeen arviointia koskevaan pykälään tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 17)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Kannatamme työryhmän SHL 36 §:ään tekemää lisäystä palvelutarpeen arvioinnin käynnistämisestä viiveettä myös siinä tapauksessa, jos henkilö hakee palveluja vammaispalvelulain perusteella. Tällä hetkellä on monilla autismikirjon vammaisilla ihmisillä (oli kysymys lapsesta tai aikuisesta) vaikeuksia päästä palvelutarpeen arviointiin, koska heistä harva täyttää 36 § 2 momentin 1. kriteeriä oikeudesta ylimpään oikotukeen palvelutarpeen arvioinnin käynnistämisestä.

Pidämme lisäksi hyvänä lisäystä, jossa korostetaan veloitetta palvelutarpeen arvioinnin tekemiseen yhdessä asiakkaan kanssa. Työryhmä ehdottaa myös, että arviointia tehtäessä asiakkaalle on selvitettävä hänen yleis- ja erityislainsäädäntöön perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa lisäksi myös erilaiset palvelujen toteuttamisvaihtoehdot.

Autismikirjon asiakkaiden kohdalla törmäämme valitettavan usein siihen, että palvelutarpeen arviointia ei tehdä tai sitä ei tehdä lain edellyttämässä laajuudessa tavoitteena ensisijaisesti palveluja koskevien kielteisten päätösten tekeminen. Useissa tapauksissa autismikirjon asiakas joutuu hakemaan oikeutta tarvitsemiinsa palveluihin valitusten kautta, jolloin niiden järjestyminen viivästyy ja ongelmat ovat saattaneet monimutkaistua ja syventyä. Palveluihin pääsemättömyys aiheuttaa ns. häiriökysyntää: ihmiset eivät saa tarvitsemiinsa palveluita ajoissa tai saavat vasta valitusrumban jälkeen, jos sittenkään. Tämä aiheuttaa häiriökysyntää, joka vie työntekijöiden resursseja eri tasoilla vammaispalveluista oikeusistuimiin. On aidosti pyrittävä siihen, että vammaisen ihmisten ja hänen perheensä tarvitsemaan palvelua on saatavilla oikea-aikaisesti ja riittävästi - ehkä jopa aidosti ennaltaehkäisten ongelmien syvenemistä.

18. Kannatatteko 36 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.44-45)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Kannatamme perusteluja pääpiirteissään. Esitämme lisäystä kohtaan: ”Henkilön toimintakyky olisi arvioitava henkilön omassa asuin- ja toimintaympäristössä. Esimerkiksi näkövammaisen henkilö tai henkilö, jolla on, TOIMINNANOHJAUKSEEN, tiedollisiin taitoihin tai hahmotukseen liittyvä toimintarajoite, saattaa suoriutua ilman apua tutussa ympäristössä, mutta vieraassa ympäristössä avun tarve saattaa olla suurempi.” Perustelu: Toiminnanohjauksen mainitseminen esimerkkilistassa ohjaisi lakia soveltavia viranomaisia selkeämmin myös autismikirjon ja muiden neuropsykiatristen asiakkaidensa toimintakyvyn arvioinnissa.

39 § 1 momentti

19. Kannatatteko ehdotettua lisäystä, jonka mukaan asiakassuunnitelma olisi laadittava yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa omaisen, läheisen tai muun asiakkaan edustajan kanssa? (s. 18)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

39 § 2 momentti

20. Kannatatteko ehdotettua lisäystä siitä, että asiakassuunnitelma sisältäisi asiakkaan ja tarvittaessa asiakkaan läheisen ehdotuksen palveluiden tuottamistavasta, jolla voidaan parhaiten vastata asiakkaan tarpeisiin? (s.18)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

21. Kannatatteko ehdotusta, että pykälään lisättäisiin arvio asiakkaan vahvuuksista ja voimavaroista sekä toimintakyvystä? (s.18)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Vahvuuksien ja voimavarjojen sekä toimintakyvyn huomioon ottaminen asiakassuunnitelmassa on tärkeää vammaisen ihmisen identiteetin ja minäkuvan rakentumisen takia. Ihmisen vahvuudet, voimavarat ja toimintakyvyn tunnistava, niitä tukeva ja vahvistava asiakassuunnitelma ja sen perusteella toteutettavat palvelut ovat todennäköisesti vaikuttavampia kuin pelkästään puutteisiin ja haasteisiin perustuva asiakassuunnitelma.

22. Kannatatteko ehdotettuja lisäyksiä asiakkaan läheisen näkemyksen huomioon ottamisesta asiakassuunnitelmaa laadittaessa? (s. 18)

Kyllä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Eryteisesti vahvaa tukea tarvitsevan vammaisen kohdalla asiakkaan läheinen, tämän parhaiten tuntevana ihmisenä, on syytä ottaa mukaan asiakassuunnitelman laadintaan. Sama koskee tilannetta, jossa asiakkaana on vammaisen lapsi: lapsen kuuleminen on ensisijaista, mutta lapsen vanhempi on yleensä oman lapsensa paras asiantuntija ja hänen näkemyksensä huomioon ottaminen on tärkeää asiakassuunnitelmaa laadittaessa.

39 §:n perustelut

23. Kannatatteko 39 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 45-46)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Työryhmä ehdottaa mm., että asiakassuunnitelman tulisi sisältää asiakkaan palvelutarpeen edellyttämässä laajuudessa henkilön ja työntekijän yhteinen näkemyksen henkilön toimintakyvystä erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Tämä lisäys on perusteltu ja tarpeellinen. Esimerkiksi autismikirjon oireyhtymään kuuluu tyypillisesti toimintakyvyn ja toiminnanohjauksen suuretkin vaihtelut eri tilanteissa ja toimintaympäristöissä eri aikoina. E erityisen kriittisiä ovat erilaiset nivelvaiheet esimerkiksi perusopinnoista toisen asteen opintoihin, työelämään ja itsenäiseen elämään siirryttäessä. Nuorten ja aikuisten autismikirjon ihmisten elämän nivelvaiheisiin liittyvät palvelutarpeet tulisi nykyistä paremmin pystyä ennakoimaan ja tunnistamaan, jotta niiden sujuvuus voitaisiin varmistaa parhaalla mahdollisella tavalla. Siksi on tärkeää laatia asiakassuunnitelma ottaen huomioon asiakkaan palvelutarve laajasti. Pidämme siksi myös tärkeänä sitä, että pykälän perusteluissa kiinnitetään huomiota siihen, että asiakassuunnitelmaa on tarkistettava, mikäli asiakkaan tuen tarpeissa tapahtuisi hänen palvelutarpeeseensa vaikuttavia muutoksia (3 momentti).

Parviainen Tarja
Autismi- ja Aspergerliitto ry